

Vliv úspěchů socialistických zemí na revoluční a pokrokový vývoj ve světě

MICHAL ŠTEFAŇÁK

Ústřední výbor KSČ, Praha

Celé pokrokové lidstvo oslavuje spolu se sovětskými národy šedesáté výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Je to svátek všech pokrokových lidí na celém světě, je to přehlídka revolučních sil současnosti.

Když zvítězila v Rusku Velká říjnová socialistická revoluce, psalo se první čtvrtletí našeho věku. Tehdy se začínaly psát dějiny vítězného postupu socialismu na naší planetě. Socialismus vstoupil — podle slov V. I. Lenina — z oblasti knižního programu do oblasti praktické činnosti. V období oslav šedesátého výročí Velkého října vstoupilo lidstvo již do posledního čtvrtstoletí XX. století, charakterizovaného obrovskými sociálními a společenskými přeměnami — do „atomového“ a „kosmického“ věku.

I.

Největší vymožeností mezinárodního komunistického a dělnického hnutí po vítězství Velké říjnové socialistické revoluce je vznik světové socialistické soustavy. Složitý a všestranný proces, v němž se formovalo socialistické společenství, postupně ovlivňoval vývoj ve světě i samu politickou atmosféru tak, že dnes socialistické společenství představuje silný a mocný faktor, který rozhodujícím způsobem usměrňuje současné dějiny v duchu pokroku, míru a socialismu.

Utváření světové socialistické soustavy v letech 1944—1949 postupovalo po dvou vzájemně spjatých liniích. Uvnitř zemí vytržených z kapitalistického bloku probíhal bouřlivý proces formování nové socialistické společnosti; v mezinárodní sféře přitom současně docházelo k neustálému upevňování pozic socialismu. V tomto dvojím procesu se zároveň mezi těmito zeměmi vytvářely i nové pevné politické,

ekonomické a kulturní vztahy, které je sjednocovaly ve velkém socialistickém společenství. V čele tohoto procesu byly komunistické a dělnické strany, opírající se o nejrevolučnější marxisticko-leninskou teorii a všestranně ji aplikující na národní a specifické podmínky svých zemí. Pod jejich vedením se rozvinula všestranná vzájemně výhodná spolupráce, respektující dějinnou zkušenost, že zárukou národní svobody a bezpečnosti, jakož i dalšího úspěšného postupu při výstavbě socialismu, je pevné a nerozborné spojení se Sovětským svazem.

Pevný politický svazek socialistických zemí vznikl na základě spojeneckých smluv mezi těmito zeměmi, zejména pak na základě smluv se Sovětským svazem. Spojenecký systém socialistických zemí byl v podstatě dobudován v roce 1949.

Situace ve vzájemném poměru sil mezi socialismem a kapitalismem se podstatně změnila ve druhé polovině padesátých let. V rozhodující míře k tomu přispěly především úspěchy při výstavbě socialismu v jednotlivých socialistických zemích. Tyto vnitřní úspěchy se aktivně projevovaly i v mezinárodní oblasti. Byly odstraněny prostředky nátlaku imperialismu na socialistické země, například tzv. „atomový monopol“, a před socialismem a mírovým vývojem ve světě se otevřely nové příznivější perspektivy.

Život potvrdil správnost závěrů mezinárodní rady komunistických a dělnických stran v listopadu 1957, které jsou shrnuty v přijatém dokumentu, kde se říká kromě jiného: „solidarita socialistických států není namířena proti žádným jiným státům. A co více, slouží zájmům všech mírumilovných národů a brzdí agresivní snahy výbojných imperialistických kruhů. Socialistické státy jsou spojeny

v jedno společenství tím, že vstoupily na společnou cestu socialismu, že mají společnou třídní podstatu sociálního hospodářského zřízení i státní moci, že potřebují vzájemnou podporu a pomoc, že mají společné zájmy a cíle v boji proti imperialismu, za vítězství socialismu a komunismu, že mají společnou marxisticko-leninskou ideologii“ [Deklarace 1957].

Duší a organizující silou spolupráce socialistických zemí je nerozborný bojový svazek jejich komunistických a dělnických stran, jednota jejich světového názoru, cílů a vůle. Jednou z osvědčených forem této spolupráce jsou pravidelná setkání vedoucích představitelů komunistických stran, zabývající se aktuálními problémy výstavby socialismu a komunismu, zahraniční politiky a společného postupu vpřed.

Rozvoj socialistické soustavy je determinován několika základními aspekty. Plyne to ze složitých a mnohotvárných procesů výstavby socialismu v zemích různého stupně společenského a hospodářského rozvoje. V. I. Lenin zdůrazňoval, že cesta k socialismu „nikdy nebude přímá, bude neuvěřitelně složitá“ [Lenin 1954 : 113]. Jde především o odbourání mnohých stoletých tradic týkajících se všech tříd a sociálních skupin, o budování úplně nového typu společenských vztahů, o výchovu lidí s novou psychologií a novým světovým názorem. Ve vztazích mezi státy jde o překonání národních nešvarů a vybudování nových rovnoprávných vztahů sloužících rozkvětu každého národa, každé země.

Život a praxe socialistických přeměn ukázaly, že převzetí politické moci proletariátem a zespolečenštění výrobních prostředků vytvářejí jen objektivní předpoklady, objektivní možnosti pro řešení problémů budování nové socialistické společnosti. Socialistické země musely překonat celou řadu problémů a těžkostí, které vyplynuly jak z objektivních, tak i ze subjektivních příčin. Úkoly, které si vytyčily na sjezdech svých vládnoucích marxisticko-leninských stran, pod vedením těchto stran úspěšně řešily a plnily. Nezastavily je přitom ani disproporce ve vývoji ekonomiky, nerovnoměrný růst jednotlivých odvětví národního hospodářství, zaostávání zemědělství za rozvojem průmyslu, ani

různé pokusy imperialismu o embargo vůči socialistickým zemím, nebo dokonce o vyvolávání přímých agresivních útoků. Úspěchy socialistických zemí v politické, hospodářské a kulturní sféře neustále rostou, a tím se zvyšuje vliv socialismu na pracující celého světa.

Krátký historický pohled do minulosti ukazuje, že začátkem šedesátých let byly ve většině socialistických zemí vyřešeny základní politické úkoly, související s výstavbou socialistické společnosti. Byla vybudována materiálně technická základna socialismu, vytvořeny předpoklady pro všestranný rozvoj socialistické ekonomiky. Významné změny nastaly i v oblasti kultury, ideologie a uvědomění pracujících. Tuto skutečnost velmi výstižně charakterizovala deklarace mezinárodní porady komunistických a dělnických stran v Moskvě v r. 1969: „Socialistický svět nyní vstoupil do takové etapy, kdy je možno mnohem plněji využívat mohutných rezerv nového zřízení. Přispívá k tomu příprava a zavádění dokonalejších ekonomických a politických forem, odpovídajících potřebám vyspělé socialistické společnosti, jejichž vývoj se opírá o novou společenskou strukturu“. Spolu s tím bylo zdůrazněno, že „světová socialistická soustava je rozhodující silou v protiimperialistickém boji“.

Konec šedesátých a začátek sedmdesátých let představuje v mnoha zemích socialistické soustavy období dovršení výstavby socialismu a přechodu k budování rozvinuté socialistické společnosti. Sovětský svaz úspěšně řeší úkoly velké výstavby komunistické společnosti.

Období od r. 1970 patří mezi nejúspěšnější roky ve vývoji socialistického společenství. Úspěšný postup je poznamenán dynamickým růstem ekonomiky a kultury, rozvojem nových společenských vztahů, prohlubováním a rozšiřováním socialistické demokracie a celého systému řízení společnosti.

Tomuto stupni rozvoje socialismu odpovídá i nový typ mezinárodních vztahů, vycházející z proletářského a socialistického internacionalismu. Ve vztazích mezi státy socialistického společenství se všestranně rozvinuly takové principy, jako je bratrská spolupráce, vzájemná pomoc,

plná rovnoprávnost, nevměšování do vnitřních záležitostí a vzájemná výhodnost. Z mezinárodně ekonomických vztahů bylo navždy odstraněno vykořisťování a snaha obohacovat se na úkor druhých národů, nerovnoprávnost, využívání cizích lidských a přírodních zásob, což je typické a charakteristické pro kapitalistickou společnost.

Socialistické mezinárodní a mezistátní vztahy, které mají internacionalistickou podstatu, nejsou determinovány jen vlastními zájmy jednotlivých zemí. „Kdo chce být internacionalistou“, psal V. I. Lenin, „musí myslet nejen na svůj národ, ale nad jeho zájmy stavět zájmy všech, jejich společnou svobodu a rovnoprávnost“ [Lenin 1957 : 318—319].

Úspěšné řešení úlohy socialistické výstavby v socialistických zemích má mimořádně velký význam i při řešení ostrých mezinárodních problémů. Socialismus jako systém zasahující téměř všechny kontinenty vytvořil společenství bratrských národů spojených jednotnými zájmy — s cílem důsledně realizovat marxistickoleninské principy při výstavbě nové socialistické společnosti v národním a internacionálním měřítku.

Růst socialistického společenství a jeho vliv na světový vývoj vysoce hodnotili i účastníci konference komunistických a dělnických stran Latinské Ameriky a Karibské oblasti v Havaně v prosinci 1975. V přijatém dokumentu zdůraznili, že dosažené úspěchy socialistických zemí na politickém a sociálním úseku přináší blahobyt a štěstí každé jednotlivé zemi a jejím národům. Přitom zvláště vysoce byla hodnocena úloha Sovětského svazu a jeho komunistické strany, která „vy-nikajícím způsobem plní svoji internacionální proletářskou úlohu“. Pomáhá vytvářet podmínky revoluční přeměny v zemích Evropy a Asie a zajišťuje, aby imperialismus již nemohl zasahovat do vnitřních záležitostí těchto zemí.

Úspěšná realizace cílů socialistické výstavby nové společnosti, rozkvět socialistických národů a vytváření nových principů v mezinárodních vztazích mají vliv nejen na dnešek a zítřek národů socialistického společenství, ale i na celý vývoj událostí na mezinárodním kolbišti, na

osud míru a perspektiv revolučního hnutí. Rostoucí vliv světového socialismu má ve skutečnosti základní strategický význam pro postup revolučního procesu. „Socialistické země hrají významnou úlohu v procesu odvrácení nové světové války, upevnění mezinárodní bezpečnosti a dalšího rozvoje procesu zmírňování napětí“, jak je uvedeno v dokumentu přijatém na Berlínské konferenci komunistických a dělnických stran v Evropě, konané v červnu 1976 [Konference 1976].

II.

Velké úspěchy, které dosáhly Sovětský svaz a další socialistické země v politické, hospodářské, ideologické oblasti i v dalších oblastech, mají obrovský význam i pro život národů jiných zemí. Socialistické země poprvé v dějinách jednou a navždy odstranily ze svého politického instrumentaria agresí proti druhým zemím. Je to jedna z podstatných přirozených vlastností nového socialistického řádu. V zájmu svých národů vyřešily také problémy, které jsou pro pracující v ostatním světě zatím jen úkolem v boji proti imperialismu. Zlikvidovaly vykořisťování člověka člověkem, odstranily samu příčinu třídního antagonismu — soukromé vlastnictví výrobních prostředků — a nahradily ho zespolečenštěnou výrobou, nastolením nových vztahů vzájemného porozumění a soudružskosti. Do čela celého vývoje vstoupila nejvyspělejší třída současnosti, dělnická třída, která — vedená marxistickoleninskou stranou — vytvořila předpoklady harmonického vývoje socialistické společnosti ve všech jejích sférách. Zájmy a cíle dělnické třídy se staly vlastní všem pracujícím socialistické společnosti. Do popředí vystupuje řešení sociálních problémů, a to ve směru stále větší sociální stejnorodosti.

Významné leninské zásady, jako je rovnoprávnost, vzájemná internacionální pomoc, organické spojení kursu na všestranný rozvoj a rozkvět každého národa s kursem na jejich všestranné sblížování, se promítají do specifických otázek rozvoje jednotlivých národů a národnostních vztahů v rámci jednoho státu na jedné straně a otázek souvisejících se soustavou

svrchovaných socialistických států na straně druhé.

Obě roviny jsou propojeny tak, že se národní a mezinárodní procesy ve vývoji socialismu mohou uskutečňovat pouze na základě socialistického internacionalismu. Realizace předností socialismu jak v národním, tak v mezinárodním měřítku závisí do značné míry na upevňování semknutosti socialistického společenství, umožňující urychlování procesu internacionalizace hospodářského a společenského života národů socialistických zemí. Těsné spojení dělnické třídy, družstevního rolnictva a inteligence vytvořilo široký svazek morálně politické jednoty všech pracujících socialistické společnosti, což tvoří sílu a předpoklad dalšího úspěšného rozvoje socialismu.

Kromě sociálních problémů byla v socialistických zemích vyřešena i taková složitá otázka, jako je národnostní problém. Byla odstraněna nevraživost, nacionalistické předsudky a vytvořeny podmínky pro všestranný rozkvět každého národa, každé národnosti bez ohledu na její početnost. Do života národů socialistických zemí vstoupila taková základna, která vytváří předpoklady pevného přátelství a bratrství národů v každé jednotlivé socialistické zemi i v rámci celého socialistického společenství. L. I. Brežněv na XXIV. sjezdu KSSS mezi jiným řekl: „Usilujeme o to, aby světová socialistická soustava byla družnou rodinou národů, společně budujících, společně hájících novou společnost, vzájemně se obohacujících o zkušenosti a poznatky, rodinou semknutou a pevnou, v níž by lidstvo spatřovalo předobraz budoucího světového společenství svobodných lidí.“ [Zpráva 1971]

Na všech sjezdech bratrských komunistických a dělnických stran, které proběhly v r. 1975—1976 v socialistických zemích, bylo zdůrazněno, že jedním z hlavních úkolů řešení problémů výstavby rozvinuté socialistické společnosti je upevňování a prohlubování jednoty a síly světového socialistického společenství. Jde o to, aby se v plné míře využívaly zkušenosti i možnosti celého společenství pro upevnění síly každé země zvláště i celého společenství.

Spolupráce socialistických zemí vyrůstá z totožnosti jejich sociálně ekonomického zřízení, z totožnosti ideologie národních oddílů dělnické třídy a její komunistické avantgardy, ze shody základních zájmů národů. Tyto objektivní faktory současně vyjadřují tendenci k internacionalizaci výroby a celého společenského života. Proces stmelování socialistických států se velmi intenzivně projevuje při řešení otázek jejich vnitřního rozvoje. Doslova ve všech oblastech společenské činnosti se styky umocňují, výměna zkušeností ze socialistické výstavby je stále hlubší a plodnější. Všechny tyto skutečnosti jsou odrazem objektivní nevyhnutelnosti, vyplývající ze samé podstaty socialismu, a vyjadřují shodu úkolů, které řeší bratrské země. Přesto se semknutí socialistických zemí neuskutečňuje automaticky a spontánně. Při existenci potřebných předpokladů a objektivních základů tohoto procesu vyžaduje vědomé úsilí subjektivních hnacích sil sblížení stran a států.

Protože se všeobecné zákonitosti uplatňují za zcela konkrétních, to znamená rozdílných historických a národních podmínek, a nikoli samovolně, může být sjednocení socialistických zemí vědomě a plánovitě utvářeným procesem.

V posledních letech jednotlivé marxisticko-leninské strany v socialistických zemích principiálně studují otázky podstaty národních a státních zájmů, cest a metod jejich harmonického sladění, což je nezbytným předpokladem upevňování jednoty socialistických států. Zvláště velké možnosti v tomto smyslu poskytuje studium zkušeností KSSS, kde jsou nejbohatší výsledky marxisticko-leninského přístupu a budování socialistické a komunistické společnosti. Vytvářejí se předpoklady pro koordinovanost socialistické zahraniční politiky v boji za mír, bezpečnost, demokracii a sociální pokrok. Společné zájmy socialistických zemí vytvářejí možnost využívat zdroje a zkušenosti celého společenství pro rozvoj a stanovení tempa rozvoje každé země; přispívají současně k urychlení procesu vzájemného vyrovnávání růstu životní úrovně každé jednotlivé země. Nápadně to vidíme například na činnosti RVHP. Některé země (zvláště to pocítujeme my v Česko-

slovensku), které nemají dostatek přírodních zdrojů a surovin, kryjí svoji velkou spotřebu energie, surovin a materiálů ze zdrojů jiných členských zemí RVHP, hlavně Sovětského svazu, což je činí nezávislými na kapitalismu a jeho hospodářských otřesech. Tím se zároveň posiluje proces internacionalizace socialistického rozvoje. Hybnou silou vzájemných vztahů socialistických zemí a zvláště procesu mezinárodní socialistické ekonomické integrace je spolupráce bratrských národů a harmonie zájmů zemí. Ekonomicky vyspělejší státy pomáhají jiným zemím při vytváření moderního průmyslu, pomáhají překonávat počáteční potíže a zvyšovat efektivnost výroby.

Roky, které uplynuly od vzniku světové socialistické soustavy, názorně povrdily nejen stabilitu a dynamičnost socialistického společenského řádu, ale i opodstatněnost a revoluční perspektivu socialismu jako mezinárodní soustavy. Již více než 25 let aktivně působí RVHP a více než 20 let úspěšně rozvíjí svoji činnost organizace Varšavské smlouvy. Z její iniciativy vzešlo na pravidelných schůzích nejvyšších stranických a státních představitelů mnoho návrhů, které v podstatě míře ovlivňují život milionů lidí na celém světě. I to je důkazem růstu socialismu, který pozitivně ovlivňuje chod nejnovějších světových dějin.

Změna v poměru sil ve prospěch socialismu, pokroku a míru umožnila zabezpečit mírové podmínky pro práci lidí nejen v socialistických zemích, ale i na celém světě. Tato skutečnost je všeobecně uznávána pokrokovým a demokratickým lidstvem právě tak, jako je proces uvolňování mezinárodního napětí a upevňování mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením spojován s iniciativou Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí. Aktivní a cílevědomý boj těchto zemí za zmírnění mezinárodního napětí a vybudování nové struktury mezinárodních vztahů, které by v plné míře odpovídaly epoše přechodu lidstva od kapitalismu k socialismu, se úzce váže na vytváření podmínek otevírajících před všemi národy široký prostor pro sociální pokrok a mezinárodní bezpečnost, kdy

války budou navždy vyloučeny ze života lidstva.

Budováním socialistické a komunistické společnosti zahájily země světového socialismu novou etapu v dějinách boje lidstva za mír. Tento úkol je dnes vyjádřen již nejen jako čistě humanistický cíl, ale jako objektivní historická nutnost. Umožňuje pokrokovým a revolučním silám na celém světě daleko úspěšněji bránit a rozvíjet demokratická práva i životní potřeby; a to nikoli v rámci pouhých reforem.

V hlavní a rozhodující sféře společenského vývoje, ve sféře materiální výroby, zaznamenaly poslední roky — pokud jde o poměr hospodářské síly kapitalismu a socialismu — opravdu historické přeměny. Socialistické země nejen upevnilly a rozšířily výrobní možnosti, ale dále zdokonalily socialistické výrobní vztahy, metodiku plánu řízení a vedení socialistické ekonomiky; dosáhly i obrovské úspěchy ve zvyšování výroby, produktivity práce a růstu životní úrovně.

V hospodářském rozvoji zemí socialistického společenství vzrůstá v současné etapě — etapě budování rozvinuté socialistické společnosti — význam intenzivních faktorů, jako je růst produktivity práce, vysoká efektivnost a kvalita. Celá ekonomická kapacita zemí světového socialistického společenství je využívána ve prospěch člověka.

Objektivní podmínky současné etapy socialistické výstavby a skutečnost, že většina zemí RVHP řeší v podstatě tytéž úkoly ekonomického rozvoje, ještě více vyzdvihují do popředí význam mezinárodní socialistické ekonomické integrace na základě komplexního programu, vypracovaného a přijatého v r. 1974. Dosavadní vývoj potvrzuje, že RVHP jako integrovaná ekonomická síla socialistického společenství sehrává stále větší úlohu v rámci socialistických zemí a jejich vlivu na mezinárodní ekonomické vazby. Za posledních pět let, tj. za léta 1971—1975, se průmyslová výroba v členských státech RVHP rozvíjela 4krát rychleji než v totéž období v průmyslově vyspělých kapitalistických zemích. V r. 1975 dosáhla průmyslová výroba v členských zemích RVHP dvakrát většího objemu než v zemích EHS. Nyní je produkce zemí RVHP

jen o 10 % menší než produkce USA před 20 lety, kdy USA a země EHS vyráběly 3krát více než členské země RVHP. Zvláště dobrým příkladem pro pracující v kapitalistických zemích, trpících krizí a nezaměstnaností, je i další pozitivní skutečnost socialistických zemí. Je to dynamický růst celého národního hospodářství a s tím související růst životní úrovně v období, kdy kapitalistický svět se svíjí v neustálé krizi, poklesu výroby, růstu nezaměstnanosti a snižování životní úrovně.

Socialistická integrace je cestou, jak spojit úsilí socialistických zemí při řešení národohospodářských problémů v zájmu rozvoje výroby a zvýšení životní úrovně lidových mas. Na příklad jen úspory získané vzájemnou výměnou vědeckotechnických informací za dobu trvání RVHP představují cca 31 mld. rublů (v přepočtu na ceny technické dokumentace na světovém trhu).

Jedním z nejnáročnějších příkladů realizace socialistického internacionalismu v praxi je řešení problémů vyrovnávání ekonomické úrovně jednotlivých států na základě urychleného rozvoje národního hospodářství méně vyspělých zemí a vyrovnávání jejich úrovně s úrovní vyspělých zemí. Tento rozvoj je zvláště patrný v takových zemích, jako je Bulharsko, Maďarsko a Polsko, které dnes již představují průmyslově vyspělé země, schopné poskytovat ekonomickou a technickou pomoc ostatním zemím. Úspěchy socialistické integrace jsou velmi výrazně dokumentovány i růstem vědeckého potenciálu členských zemí RVHP. Dnes mohou země RVHP samostatně řešit vědeckotechnické problémy v témže rozsahu jako Sovětský svaz v první polovině šedesátých let, kdy zaujal přední místo v kosmonautice, atomové energii, automatizaci výrobních procesů apod.

Růst a zdokonalování hospodářského potenciálu socialistického společenství je nevyhnutelnou podmínkou rozvoje světového revolučního procesu. Národně osvobozené hnutí — i když způsobuje imperialismu těžké rány — není schopné bez podpory ostatních sil světového revolučního procesu, především socialistických zemí, zničit sociálně ekonomický systém,

který zrodil kapitalismus a kolonialismus. Imperialismus, opírající se o svoji ekonomickou sílu i mimoekonomický vliv, vytvořil takový mechanismus vykořisťování přírodních a lidských rezerv závislých zemí, že na jedné straně neustále rostlo a hromadilo se bohatství světového kapitalistického hospodářství a na druhé straně rostla bída a chudoba národů závislých zemí.

Socialismus redukoval sféru imperialistického vykořisťování. Zbavil imperialistické státy panství na světových trzích a vytvořil předpoklady pro zásadní změny v postavení ekonomicky méně rozvinutých zemí ve světovém hospodářství. S upevňováním ekonomické síly socialismu vzrůstá i jeho přímý vliv na světový obchod, průmysl a vědeckotechnickou spolupráci i na pevnosti finančně valutového systému. Mezinárodní autorita světového socialismu, jeho politický vliv a hospodářská síla, jeho bezprostřední pomoc mladým nezávislým státům, aktivní boj proti jakékoli diskriminaci, úsilí o zlepšení mezinárodních vztahů na základě dodržování principů suverenity a rovnoprávnosti, nevmešování do vnitřních záležitostí, vzájemné výhodnosti a spolupráce se všemi státy — to všechno ovlivňuje i světové hospodářské klima. Je všeobecně známo, že bez vlivu a pomoci socialistických zemí by nebylo došlo v r. 1973 k spravedlivějšímu rozdělení zisků mezi zeměmi vyvážejícími naftu a západními zeměmi, které ji spotřebovávají. Celý vývoj politického i ekonomického života ukazuje, že přirozený svazek socialistických a rozvojových zemí má rozhodující význam při přestavbě mezinárodních vztahů v politické a ekonomické oblasti.

Současná situace dokumentuje, že bez aktivní účasti zemí socialistického společenství není možné řešit takové problémy, jako je například internacionalizace ekonomického života, prohloubení mezinárodní dělby práce, bouřlivý rozvoj vědy a techniky, likvidace zaostalosti mladých nezávislých zemí a vybudování nového systému mezinárodních ekonomických vztahů.

Hospodářský vliv světové socialistické soustavy se projevuje i v tom, že mladé

státy a jejich národy mohou porovnávat a volit cesty organizace ekonomického života společnosti. Socialistické země dodávají těmto zemím za výhodných podmínek zařízení nutné pro jejich industrializaci, poskytují jim půjčky a úvěry. Členské země RVHP poskytují například hospodářskou a technickou pomoc více než 60 zemím Asie, Afriky a Latinské Ameriky; podílely se na výstavbě více než 3000 průmyslových podniků, přehrad, různých budov a zařízení v těchto zemích.

Socialistická ekonomická integrace jako hlavní trend současného ekonomického vývoje socialistického společenství v žádném případě toto společenství neizoluje od světového procesu rozšiřování hospodářské a vědeckotechnické spolupráce. RVHP je otevřenou organizací, která není budována ani namířena proti zájmům třetích zemí. Je v ní zaručena rovnoprávnost, kolektivnost přístupu a vyloučena jakákoli diskriminace. Proto země RVHP chápou integraci jako cestu zvyšování efektivnosti ekonomického rozvoje socialistických zemí, nikoli však v izolaci od ostatních zemí. V tomto duchu se rozvíjejí vztahy RVHP s Finskem, Mexikem, Irákem, dále s různými mezinárodními ekonomickými organizacemi a seskupeními; tyto cíle sleduje i návrh RVHP na dohodu a rozvoj spolupráce s EHS.

Sbližování socialistických zemí není omezeno na sféru ekonomickou, projevuje se i v oblasti kulturní a ideologické. Socialismus zajistil každému člověku právo na práci a vzdělání, uskutečnil kulturní revoluci, otevřel lidovým masám cestu k důstojnému, materiálně zabezpečenému a duševně bohatému životu. Hodnoty kultury se staly majetkem všeho lidu. Každý národ i národnost má možnosti projevit své schopnosti i nadání, obohatit bohatstvím své kultury jiné národy a seznámit se s jejich kulturou. Kulturní styky socialistických zemí s ostatním světem sledují především to, aby se poznávalo bohatství kultur jednotlivých národů, aby toto poznání sloužilo zájmům dalšího vzájemného poznání, posílení ducha přátelství, míru a užitečné spolupráce. Rozšiřujeme a tvoříme kulturu, která slouží ušlechtilým cílům lidstva, která vysoce vyzdvihuje pracujícího člověka jako nositele

všeho bohatství. Jsou to právě socialistické země, které nejen věnují velké prostředky na rozvoj kultury vlastních národů, ale rozšiřují nejlepší díla kulturní produkce tak, aby se stala majetkem všeho lidstva. Aktivně napomáhají rozvojovým zemím při přípravě vysoce kvalifikovaných kádrů pro překonávání zátěží zděděné po kolonialismu.

Na Západě se mnoho hovoří o nevyhnutelnosti výměny myšlenek a lidí, přičemž se tvrdí, že je to socialismus, který tuto výměnu brzdí. Stačí připomenout, že právě socialistické země seznamují celý svět se svou kulturou, se všemi uměleckými žánry. V socialistických zemích se vydává podstatně více západní literatury než socialistické literatury na Západě. Podobné srovnání platí i pro filmy, divadelní hry a výstavy.

Je jisté, že socialistické země propagují nejširší výměnu takových hodnot, které člověka povznášejí, pomáhají mu pochopit jeho místo v životě a rozvíjejí všechny jeho schopnosti. Jsme a budeme proti tomu, aby se pod záminkou „svobody informace“ šířily lži a napadání socialismu, rozněčovalo se nepřátelství a nenávisť mezi národy — jak jsme byli nedávno svědky v II. programu televize NSR či při uvedení protičeskoslovenských divadelních her ve Vídni a v New Yorku.

Existence reálného socialismu je tou silou, která aktivně působí na současný svět. Vystupují proti ní různé buržoazní „teoretici“ a „ideologové“, kteří se na jedné straně snaží zmenšit dosažené výsledky socialismu, zakrýt je nebo znehodnotit před pracujícími kapitalistických zemí, a na druhé straně často vymýšlejí pro socialismus a komunismus různé přívlastky v zájmu jakéhosi „zkvalitňování či demokratizování a zlidštění socialismu“. Tak vznikají různé nálepky, jako „národní komunismus“, „demokratický socialismus“, „socialismus s lidskou tváří“ apod. Obavy buržoazie o její panství a strach ze stále rostoucího vlivu socialismu na myšlení a city stimulují vznik různých teorií o tzv. „industriální společnosti“, společnosti „všeobecného blahobytu“ apod.

Objevují se i různé teorie dokazující, že socialistické země upouštějí od zaběhnutých norem a principů plánování, říze-

ní a rozdělování a přijímají „kapitalistické stimuly“. Přitom vývoj ve světě názorně potvrzuje, že právě v buržoazních zemích státní orgány a hospodářské centrály stále šířeji a častěji přistupují k určitému regulování hospodářství, ba dokonce i k vlastnímu plánování, a to nejenom v posledních letech.

III.

Velká říjnová socialistická revoluce vytvořila začátek radikálních změn ve všech oblastech společenského života, včetně mezinárodních vztahů. Tento kurs v mezinárodních vztazích je vyjádřen bojem za upevnění míru a bezpečnosti ve světě, za vyloučení války ze života společnosti, za nastolení rovnoprávných politických a ekonomických vztahů; vychází z leninské politiky mírového soužití mezi státy s rozdílným společenským zřízením, což odpovídá etapě přechodu od kapitalismu k socialismu.

Vznikem dvou protikladných systémů — socialismu a kapitalismu — začal a pokračuje proces demokratické přestavby mezinárodních vztahů. Vyplyvá to z toho, že převzetím moci dělnickou třídou byly vytvořeny kvalitativní změny ve vývoji lidstva. Do popředí se posunuly nejvládnější zájmy širokých vrstev pracujících, jako je zajištění míru, svobody, demokracie a sociálního pokroku. Pro jejich zabezpečení byly vytvořeny i materiální podmínky — základna mírového vývoje — světové socialistické společenství. Největším úspěchem jednotného postupu zemí socialistického společenství v mezinárodní oblasti je proces zmírňování mezinárodního napětí, který se dnes stává hlavní tendencí světového vývoje. Bez Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, a tím méně proti jejich vůli, není dnes možné v podstatě řešit žádnou vážnou otázku týkající se problému míru a bezpečnosti národů.

Obrovský růst hospodářského a obranného potenciálu Sovětského svazu způsobil, že ozbrojené střetnutí se socialistickými zeměmi by bylo pro agresora beznadějně, bylo by sebevraždou. V tom je hlavní příčina, proč realisticky smýšlející politikové kapitalistických zemí přehod-

nocují dogmata a politické doktríny „z pozice síly“.

Současně roste zájem kapitalistických zemí o rozvoj hospodářských, vědeckotechnických a obchodních vztahů se socialistickými zeměmi; rostou pokrokové a mírumilovné síly v kapitalistických zemích, které bojují za mír, bezpečnost a sociální pokrok.

To znamená, že mírové soužití států s rozdílným společenským zřízením není přáním, ale objektivní nutností v podmínkách boje dvou rozdílných systémů. Tato změna poměru sil ve prospěch socialismu, pokroku a míru našla svůj konkrétní výraz v mírové zahraniční politice Sovětského svazu a dalších socialistických zemí, koncipované v Programu míru schváleném na XXIV. sjezdu KSSS a dále rozpracovaném a konkretizovaném na XXV. sjezdu. Základní strategie této politiky míru byla přijata a aplikována na konkrétní podmínky ostatních socialistických zemí právě na posledních sjezdech jejich komunistických stran.

Socialistická zahraniční politika se stala reálnou silou, která aktivně řeší velmi složitý úkol — vyloučení války ze života společnosti a zabezpečení mírového života pro národy celého světa. Je to zvláště důležité v současném světě, kdy v důsledku hromadění zbraní hromadného ničení rostou materiální předpoklady pro vedení války. Sovětský svaz a s ním ostatní socialistické země soustavně navrhuji konkrétní kroky jak postupovat, aby se zastavilo horečné zbrojení, vytvořily předpoklady pro zahájení všeobecného odzbrojení v celosvětovém měřítku, aby se nepoužívalo násilí v mezinárodních vztazích a byla odstraněna ohniska války.

Socialistické země zaujímají dnes otevřené stanovisko ke všem klíčovým mezinárodním otázkám. Je to stanovisko vyvěrající ze zájmů pracujících nejen socialistických zemí, ale i kapitalistických zemí, protože politika zabezpečování pevného míru je srozumitelná a blízká demokratické veřejnosti na celém světě.

Socialistické země vycházejí z toho, že všechny, i složité problémy je možno řešit mírovými prostředky, a ne vojenským střetem. Princip nepoužití síly v mezinárodních vztazích, jak to potvrdily i sjezdy

bratrských stran socialistických zemí, se musí stát zákonem v mezinárodním životě. Jeho přijetí by vneslo do života všech národů jistotu mírového života a přispělo by k snižování horečného zbrojení.

V zájmu společného postupu při řešení otázek míru a pokroku vypracovaly socialistické země účinné formy koordinace své zahraniční politiky. Patří mezi ně především zasedání politického poradního výboru Varšavské smlouvy, kde jsou posuzovány otázky vzájemných vztahů socialistických zemí, které jsou signatáři smlouvy, kde jsou projednávány evropské i mezinárodní problémy a společně vypracovávána koordinovaná politická linie. Je zcela přirozené, že zasedání politického poradního výboru jsou vždy významnou mezinárodní událostí. Svědčí o tom i zasedání v listopadu 1976 v Bukurešti, které dále rozpracovalo postup jak rozvíjet a prohlubovat zmírňování mezinárodního napětí ve všech oblastech.

S velkým zájmem pokrokové veřejnosti jsou sledována i setkání vedoucích představitelů socialistických zemí. Jako impulsy mírového postupu socialistických zemí se do paměti lidí vryly setkání generálů a prvních tajemníků bratrských stran na Krymu a návštěvy stranických, státních a vládních delegací v jednotlivých zemích.

Při řešení ostrých světových problémů mají mimořádný význam i setkání vedoucích osobností socialistických zemí s vedoucími představiteli kapitalistických států. Již v době protihitlerovské koalice se ukázalo, že tato forma kontaktů umožňuje společně řešit závažné problémy dotýkající se jednotlivých národů za aktivní účasti jejich představitelů. Získané zkušenosti potvrdily, že je možné najít společný jazyk a dosáhnout příznivé oboustranně užitečné výsledky, jestliže vládnoucí kruhy protikladné společenské soustavy střízlivě hodnotí situaci a poctivě plní přijaté dohody. Názorně jsme se o tom mohli přesvědčit při přijetí dohod o omezení strategických zbraní, zákazu zkoušek s jadernými zbraněmi nad zemí i pod vodou, jakož i dalších dohod uzavřených mezi socialistickými a kapitalistickými zeměmi.

Výsledkem konstruktivní leninské politiky KSSS a Sovětského svazu i dalších socialistických zemí, podporovaných progresivními silami ve světě, jakož i realistického přístupu některých vedoucích představitelů kapitalistických zemí, bylo úspěšné završení Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Bylo nesporně výsledkem dynamismu socialistické zahraniční politiky, houževnatě uskutečňované KSSS, vládou Sovětského svazu — osobně generálním tajemníkem ÚV KSSS s. L. I. Brežněvem. Úspěchy, které byly v mezinárodním životě dosaženy, značně ozdravily ovzduší života národů Evropy a celého světa. Ukazují jasnou perspektivu dalšího přebudování evropských mezinárodních vztahů do systému, v němž mír a bezpečnost jsou vyzdviženy do rámce zákonů regulujících vztahy mezi státy, v němž jsou vytvořeny nejlepší podmínky pro širokou mírovou spolupráci mezi všemi zeměmi. Tento postup může sloužit jako příklad i národům a státům na dalších kontinentech naší planety.

V současném světě je již všeobecně uznáváno, že mezinárodní vývoj spěje k mírovému soužití a bezpečnosti národů. Přitom si plně uvědomujeme, že mírovým soužitím nezaniká základní rozpor epochy — rozpor mezi imperialismem a socialismem. „Uvolnění a mírové soužití“ — jak to zdůraznil L. I. Brežněv na XXV. sjezdu KSSS — „se týká vztahů mezi státy. To především znamená, že spory a konflikty mezi zeměmi se nesmějí řešit válkou, používáním síly nebo hrozby silou. Uvolnění v žádném případě neruší a nemůže rušit nebo změnit zákony třídního boje“ [Zpráva 1976].

Stanovení přesného rozmezí mezi těmito dvěma sférami tvoří jeden z východiskových principů leninské zahraniční politiky mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením — politiky zásadové a přitom realistické, hluboce třídní v chápání problémů současnosti a zároveň čestně navrhuující jiným zemím mír a spolupráci.

Útoky, které jsou v této souvislosti adresovány různými levičáckými a revizionistickými kruhy Sovětskému svazu a ostatním socialistickým zemím — totiž, že přijetím závěrečného dokumentu v Hel-

sinkách a prosazováním mírového soužití souhlasily se sociálním „statusem quo“ ve světě — jsou naprosto vymyšlené a ničím nepodložené.

Sovětský svaz a další země socialismu po rozvinutí široké mírové ofenzívy, aktivního a důsledného boje za uvolnění mezinárodního napětí, za vítězství zásad mírového soužití v mezinárodních vztazích nepřevzaly a ani nemohly převzít závazek, že zaručí sociální „status quo“ ve světě. Nikdo nemůže zastavit nebo změnit zákony třídního a národně osvobozeneckého boje, vyrůstajícího z objektivních zákonů historického vývoje.

Logika třídního boje je neúprosná. V ostrém zápase mezi imperialismem a socialismem probíhá složitý proces přizpůsobování vládnoucí buržoazie novým podmínkám boje proti socialismu. Buržoazie je si vědoma, že otevřený vojenský útok proti socialismu je pro ni velkým rizikem. Vypracovává proto strategii postupného oslabování socialismu. V první řadě v ní jde o to, aby byla oslabena jednota socialistického společenství, vnesen rozkol mezi jednotlivé socialistické země, zejména do jejich vztahu k Sovětskému svazu. Současně jsou rožširovány v dějinách již dobře známé a překonané teorie o „agresivnosti“ socialistického společenství, hlavně Sovětského svazu, o nebezpečí světového komunismu pro tzv. svobodné země a podobně. Zdá se, že buržoazie zapomíná na to, že ideje socialismu, výsledky reálného socialismu jsou dostatečnou silou a příkladem, který si získává stále širší vrstvy pracujících na celém světě. Socialismus zdomácněl na všech kontinentech naší planety. „Socialismus“, jak to zdůraznil L. I. Brežněv — „je dnes nejvlivnějším faktorem světové politiky. To nás všechny naplňuje hrdostí, že jeho vliv je blahodárný pro všechny národy. Stalo se skutečností, že nyní prakticky všechny velké kroky k míru i k rozvoji vzájemně výhodné spolupráce zemí přímo nebo nepřímo jsou spojeny s iniciativou a aktivními společenskými akcemi socialistických států“ [Vystoupení 1974]. Každému realisticky myslícímu člověku musí být jasné, že socialistickým zemím, které budují nový život, nový společenský řád, je každá agrese nebo ohrožení míru cizí. Prostá

logika naznačuje, že pro expanzivní cíle není třeba zmírňování mezinárodního napětí; naopak, pro expanzi je výhodnější zotřovávání situace.

Nejsou to socialistické, ale kapitalistické země, které neustále stupňují horečné zbrojení a neúměrně zvyšují vojenské rozpočty. Snaží se modernizovat a aktivizovat agresivní blok NATO, jehož využívají také jako přímého nástroje vývozu kontrarevoluce a reakce. O jejich cílech vypovídají události v Chile, Uruguayi, na Kypru, na Blízkém a Středním východě, Thajsku a v dalších zemích.

Program míru rozpracovaný na XXV. sjezdu KSSS jako jeden z hlavních směrů boje za zmírnění mezinárodního napětí vytyčil úkol zastavení horečného zbrojení, snižování zásob zbraní a omezení strategických zbraní. Jedním z klíčových cílů v oblasti odzbrojení je snižování vojenských rozpočtů. USA má v r. 1977 rekordní vojenský rozpočet v celé historii země — 112,7 mld. dolarů. NSR vynaložila v r. 1976 na zbrojení 31,7 mld. marek. Podobně vzrostly rozpočty ve Francii, Anglii a Itálii. Jak bylo zdůrazněno na XXXI. zasedání OSN, náklady, které jsou dnes ze státních rozpočtů vyčleňovány na zbrojení, představují cca 300 mld. dolarů, což převyšuje národní důchod rozvojových zemí Asie a Afriky. Toto ničím nepodložené horečné zbrojení ilustruje jednoduchý příklad: na výcvik jednoho vojáka k používání prostředků ničení se vynakládá 60krát více prostředků než na výchovu člověka pro tvořivou práci.

Návrhy, které i v tomto směru přednesl Sovětský svaz na XXXI. zasedání Valného shromáždění OSN, našly širokou podporu světového pokrokového mínění. Svědčí o tom i úspěšně provedená všesvětová konference o zastavení horečného zbrojení v Helsinkách, jakož i diskuse na Valném shromáždění OSN.

Politika mírového soužití, důsledně prosazovaná Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi, si získala přívržence ve všech zemích naší planety. To ovšem neznamená, že je již vyhráno. Dosažené úspěchy nemohou vést k sebeuspokojení. Imperialismus zůstává i nadále nebezpečným a silným protivníkem. Jeho agresivní charakter se nezměnil, změnily se jen

podmínky, které mu již neumožňují dělat to, co bylo typické v období, kdy neexistoval Sovětský svaz a socialistické společenství. Proto je třeba ještě důsledněji bojovat a prosazovat mírové návrhy socialistických zemí, získávat pro jejich plnění světové veřejné mínění, všechny pokrokové a realistické síly, odhalovat agresivní síly a omezovat prostor jejich působení.

Socialistické společenství, které představuje avantgardní sílu současného vývoje ve světě, je i hlavní silou v boji proti imperialismu a kolonialismu. Je přirozeným a nenahraditelným spojencem všech, kteří bojují proti imperialismu. Reálný socialismus, jeho váha i místo v současném světě, stále silněji a hlouběji ovlivňuje myšlení a city miliónů lidí v kapitalistických a rozvojových zemích. Všechny úspěchy socialistických zemí při řešení základních problémů sociálního postavení pracujících, jako je odstranění vykořisťování člověka člověkem, dosažení široké demokratičnosti správy státu a řízení národního hospodářství, zabezpečení právních a sociálních jistot pracujících — to všechno aktivně ovlivňuje boj dělnické třídy v kapitalistických zemích.

Úspěchy dosažené pracujícími v socialistických zemích povzbuzují dělnickou třídu kapitalistického světa k důslednějšímu boji za politické a sociální požadavky. Tento boj se stává stále aktivnější, všestrannější, nesmiřitelný a masový, jak o tom svědčí masové vystoupení proti fašistickému nebezpečí, neofašismu a reakci. Zvláště se pak vyhrcoje v poslední době v důsledku narůstající krize kapitalismu, která v období po druhé světové válce nemá obdoby. Pracující kapitalistických zemí stále šířeji a hlouběji chápou, že příčiny současné krize leží v samé podstatě kapitalismu. Zároveň vidí, že socialistický svět nezná takové jevy, jako krize, že dynamicky rozvíjí národní hospodářství a životní a kulturní úroveň pracujících. Socialistické země neznají inflaci, valutové horečky ani finanční otřesy. Nejen že nemají nezaměstnanost, ale pociťují nedostatek pracovních sil. Všechny tyto argumenty využívají komunistické a dělnické strany v kapitalistických zemích při rozvoji politické uvědomělosti mas. Velmi jasně to charakterizoval tajemník ÚV

KSSS B. N. Ponomarjov, když napsal: „Komunistické strany nemohou provádět opravdovou ideově politickou práci v masách jinak, než že budou šířit pravdu o socialismu. Jejich aktivní obrana socialismu a vyvrácení pomluv šířených o Sovětském svazu a ostatních socialistických zemích mají obrovský význam jak pro tyto země, tak pro úspěšný rozvoj světové socialistické soustavy i celého revolučního hnutí“ [Ponomarjov 1975 : 10].

Takový přístup upevňuje jednotu národního a internacionálního citění a posiluje jistotu a důvěru dělnických mas v socialismus a komunistickou politiku. Vzájemná a organická spjatost politiky komunistických a dělnických stran v kapitalistických zemích s neustálým a mohutným rozvojem socialistického společenství má značný vliv na vzájemný poměr sil v třídním boji jak ve světovém měřítku, tak v jednotlivých kapitalistických zemích.

Když zvítězila Velká říjnová socialistická revoluce, existovala pouze jedna marxisticko-leninská strana, která měla o něco více než 400 000 členů. Dnes ve světě pracuje více než 90 stran, v nichž je organizováno cca 60 miliónů členů. Mezinárodní komunistické hnutí dnes představuje nejmasovější a politicky nejorganizovanější sílu, která působí na všech kontinentech naší planety.

V těchto podmínkách mohou marxisticko-leninské strany tvořivě hledat různé možnosti přechodu k socialismu, zapojovat do tohoto procesu stále širší pokrokové demokratické síly. Již dnes vidíme, že se do tohoto procesu zapojují stále širší masy nových bojovníků, kteří se sjednocují na základě cílů a zájmů dělnické třídy.

Vytváří se tak i platforma upevňování jednoty pracujících v jejich boji proti reakci i proti různým projevům oportunistu a revizionismu. Formy boje dělnické třídy se neustále vyvíjejí a mění souběžně s měnícími se podmínkami a je úkolem komunistů, aby správně analyzovali daný vývoj, prováděli hluboké rozborů a využívali všechny možnosti legálního a ilegálního působení k dosažení vytyčených cílů.

Obrovskými změnami prochází dnes rozvojový svět, který pod vlivem vítězného postupu socialismu rozbil koloniální

soustavu imperialismu: nové nezávislé země podle svých možností hledají cesty svého dalšího vývoje.

Na stránkách světových dějin budou vždy zlatými písmeny zapsány pomoc a solidarita poskytované Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi národům bojujícím za národní a sociální osvobození z pout kolonialismu a nekolonialismu. Za šedesát let, která uplynula od Velké říjnové socialistické revoluce, se svět změnil k nepoznání. Vzniklo několik desítek nových nezávislých států, jež si ve většině zvolily pokrokový antiimperialistický vývoj. Tyto velké změny — důsledky vítězného boje koloniálních a jiných národů — mohly být úspěšně realizovány díky socialistickému společenství, které je zde příkladem i garantem spravedlivého boje. Nikdy nebude zapomenuta solidarita a pomoc socialistických zemí v boji indického lidu za svobodu, jakož i pomoc bojujícím národům Afriky a Asie. Příkladem vždy bude pomoc, kterou poskytly socialistické země vietnamskému a angolskému lidu v boji proti agresí, při obnově válkou zničených zemí a v úsilí o mezinárodní uznání. Pod tlakem socialistických zemí a bojujících národů i světového revolučního hnutí se hroutí poslední zbytky koloniálního panství.

Socialistické země se aktivně podílejí na řešení nejožehavějších problémů současného světového dění. Byla to právě důsledná internacionalistická politika Sovětského svazu, která vnesla pozitivní prvky do řešení situace na Blízkém a Středním východě. Imperialismus se velmi dlouho bránil řešení problémů arabských národů. Ještě dnes jsou síly, které upírají arabskému palestinskému národu právo na národní samostatnost a svobodu. Skutečnost, že Organizace pro osvobození Palestiny je dnes uznávanou mezinárodní silou arabského palestinského lidu, patří k záslužným politickým krokům Sovětského svazu a dalších socialistických zemí.

Skončila doba, kdy imperialistické síly mohly svévolně používat své ozbrojené moci k potlačování národů bojujících za národní a ekonomickou nezávislost a samostatnost. Stačí si připomenout výroky bývalého ministra národní obrany USA J. Slessingera, kterými vyhrožoval arab-

ským národům při řešení cenových relací souvisejících s naftou.

Zahraničně politická orientace rozvojevých zemí na socialistický tábor působí i na růst aktivní účasti těchto zemí na řešení světových problémů. Jejich úloha dnes vzrostla natolik, že jako přirozený spojenec socialistických zemí spolupůsobí při zmírňování mezinárodního napětí.

Je pravda, že ani tento vývoj není přímočarý a bezproblémový. Imperialismus a jeho ideologové i různé revizionistické síly by velmi rádi narušili toto těsné spojení. Dělají všechno, aby vrazili klín mezi socialistické země a revoluční hnutí, mezi socialistické a nové nezávislé státy. Jsou si totiž vědomi, že narůstání a upevňování spolupráce světového socialismu s revolučním a národně osvobozeneckým hnutím je požadavkem doby, ohrožuje imperialismus jako celek a vyvrací všechny teorie o nenahraditelnosti kapitalismu.

Progresivní vliv socialismu na světové dění se bude neustále stupňovat v té míře, jak bude vzrůstat jeho ekonomická a ideově politická síla. Je to zvláště patrné v současných podmínkách, kdy — jak zdůraznily poslední sjezdy bratrských stran socialistických zemí — naše společenství vstoupilo do nové, vyšší fáze výstavby rozvinutého socialismu a komunismu, která je charakterizována dynamickým rozvojem národního hospodářství, růstem hmotných a kulturních potřeb obyvatelstva, dalším prohloubením a rozšířením socialistické demokracie na podkladě růstu morálně politické jednoty lidu a všeobecné podpory politiky komunistických stran.

* * *

Uplynulo šedesát let od chvíle, kdy vítězné výstřely z Aurory oznámily celému světu, že se začala psát nová éra osvobozeného lidstva. Za těchto šedesát let se socialismus prosadil téměř na všech kontinentech naší planety a velmi příznivě ovlivnil světové revoluční hnutí a pokrokový vývoj celé lidské společnosti. Ukázal, že nová socialistická společnost je životaschopná a je předurčena řešit složité problémy politiky, ekonomiky, kultury, ideologie a vědy ve prospěch širokých

vrstev pracujících. Je schopna zabezpečit neustálý růst životní a kulturní úrovně pracujících a jednou provždy odstranit nejistotu a vykořisťování. Z dřívější avantgardní idey se socialismus proměnil ve skutečnou realitu, která se stala základním faktorem revoluční přeměny světa a přestavby mezinárodních vztahů na mírovém principu.

Úspěchy socialistických zemí zvyšují přitažlivost idejí socialismu, jsou důkazem jejich vědeckého základu a tvořivého vyústění, a tím vyvracejí všechny lživé teorie antikomunismu a různých přívrženců revizionismu a oportunismu.

Naše doba je dobou velkých sociálních přeměn. Roste a upevňuje se světový socialismus. Nové a nové země nastupují cestu pokrokového rozvoje, vstupují na cestu nekapitalistického vývoje. Před nimi se rýsují nové perspektivy. Socialismus se stal touhou stamiliónů lidí celé naší planety.

Upevňuje se těsné spojení všech tří revolučních proudů současnosti — světového socialismu, mezinárodní dělnické třídy a národně osvobozenického hnutí.

Mírový nástup pokračuje. Je jisté, že bude ověřen novými úspěchy leninské zahraniční politiky, založené na spojení nejprogresivnější vědecké teorie s historickou praxí, s aktivními dynamickými

činy. Tato politika je prověřena dějinami socialistických zemí, těší se podpoře všeho lidu těchto zemí a všech progresivních a mírumilovných sil na světě.

Reálně existující socialismus je tou silou, která přispěla k rozvoji a posilování úlohy lidových mas a národů různých zemí při řešení vážných problémů současného světa, jimiž jsou mír, bezpečnost, spolupráce a sociální pokrok.

Literatura

- Lenin, V. I.: *Spisy. Sv. 25.* Praha, SNPL 1956.
Lenin, V. I.: *Spisy. Sv. 27.* Praha, SNPL 1954.
Lenin, V. I.: *Spisy, Sv. 22.* Praha, SNPL 1957.
Ponomarev, B. N.: *Úloha socialismu v současném světovém vývoji. Otázky míru a socialismu 1975, č. 1.*
Deklarace představitelů komunistických a dělnických stran socialistických zemí přijatá na poradě, která se konala v Moskvě 14.–16. listopadu 1957. Rudé právo, 22. 11. 1957.
Konference evropských komunistických a dělnických stran. Rudé právo, 30. 6. 1976.
Vystoupení L. I. Brežněva na zasedání Polského sejmu ve Varšavě 22. července 1974. Rudé právo, 22. 7. 1974.
Zpráva ústředního výboru KSSS a další úkoly strany ve vnitřní a zahraniční politice. Rudé právo, 31. 3. 1971.
Zpráva ÚV KSSS a další úkoly strany ve vnitřní a zahraniční politice. Rudé právo, 25. 2. 1976.